

Brněnský rok s Jiřím Mahenem [1]

Autor:

- [POLÁČEK, Jiří](#) [2]

Číslo:

- [2019, ročník 28, číslo 4](#) [3]

Rubrika:

- [Osobnosti](#) [4]

Klíčová slova:

- [Mahen, Jiří](#) [5], [výročí](#) [6]

Region:

- [09 Region Velká Morava](#) [7]

Ve středu 22. května 2019 uplynulo osmdesát let od smrti Jiřího Mahena (1882–1939), jedné z nejvýznamnějších osobností našeho knihovnictví. Jeho odkaz popularizuje a rozvíjí [Společnost Jiřího Mahena](#) [8], která byla založena v roce 1993. Sídlí v brněnském [Mahenově památníku](#) [9] a úzce spolupracuje s [Knihovnou Jiřího Mahena](#) [10], ale i s [Moravskou zemskou knihovnou](#) [11] či s [Masarykovou univerzitou](#) [12]. Spektrum její činnosti zahrnuje přednášky v knihovnách, na vysokých i středních školách, dále různé literární pořady, autorská čtení nebo představování nových knih.

Každoročně vydává zpravodaj nazvaný *Milíř* (jeho název je odvozen z jednoho textu z Mahenovy knížky *Díže*: „Jsem milíř, který v lesích dýmá...“), který není určen jenom členům spolku, neboť má charakter literárního sborníku. Je tudíž adresován také školám, knihovnám a dalším institucím. Na jeho stránkách vycházejí mahenovské studie a články, jakož i rozličné Mahenovy texty. Elektronická podoba *Milíře* je od roku 2012 umístěna na [webových stránkách Knihovny Jiřího Mahena v Brně](#) [13]. Celkem vyšlo jednadvacet čísel.

V roce 2019 se členové Společnosti Jiřího Mahena významně podíleli na akcích připomínajících uvedenou výročí Mahenovy smrti: šlo o květnovou mahenovskou konferenci, knihovnickou výstavu v Moravské zemské knihovně, o různé přednášky, články a vystoupení v několika médiích (Brněnský deník, Mladá fronta DNES, Český rozhlas). Mahenovské akce se konaly i na podzim, a to v Moravském zemském muzeu a v Mahenově památníku, takže šlo o celý mahenovský rok.

Zmíněná konference se konala ve dnech 21. a 22. května 2019 v Knihovně Jiřího Mahena, která ji zorganizovala spolu se Společností Jiřího Mahena pod názvem *Jiří Mahen v množném čísle* (tento název je narážkou na surrealistickou sbírku Mahenova přítele Vítězslava Nezvala *Žena v množném čísle*, vydanou v roce 1936). Záštitu nad ní převzala primátorka města Brna Markéta Vaňková.

Většinu referátů přednesli literární historikové z brněnské, ostravské a opavské univerzity, ale i pracovníci a pracovnice ústavů Akademie věd ČR, Janáčkovy akademie múzických umění, muzeí a knihoven. Zabývali se Mahenovým životem a hlavními sférami jeho tvorby, mahenovskou literaturou a soudy literárních kritiků o Mahenových dílech (například o románu *Kamarádi svobody*). Interpretovali knihu *Toulky a vzpomínky*, Mahenovy rané hry, shody v myšlení Jiřího Mahena a Jana

Mukařovského, leč i spojitost Divadla Husa na provázku s Mahenovým stejnojmenným souborem tzv. filmových libret z roku 1925. Zazněly též referáty o Mahenových krajinách a o jeho generačních druzích ovlivněných anarchismem. Nechybělo ani posouzení inscenace Mahenova *Janošíka* z roku 1910, kterého Martin Františák v roce 2018 uvedl v Mahenově divadle v upravené podobě pod názvem [Janošík Revisited](#) [14].

[15]

Libuše Nivnická, Jiří Poláček a Vladislav Raška na mahenovské konferenci

Knihovnickou sféru na konferenci, jejíž součástí byla i prohlídka zrekonstruovaného Mahenova památníku, reprezentovali tři zástupci. Bývalý ředitel Moravské zemské knihovny Jaromír Kubíček připomněl Mahenovu *Knížku o čtení praktickém* z roku 1924 a jeho činnost ve Spolku veřejných obecních knihovníků, avšak zmínil se i o dalších knihovnických spolcích a o čelných osobnostech meziválečného knihovnictví. Někdejší ředitel vyškovské Knihovny Karla Dvořáčka Vladislav Raška přiblížil činnost proslulého vyškovského tiskaře Františka Obziny, který tiskl i knihy Jiřího Mahena.

Ředitelka Knihovny Jiřího Mahena Libuše Nivnická sdělila, že tato instituce nese Mahenovo jméno od roku 1959. V nástinu historie Mahenova památníku zdůraznila významnou roli Mahenova synovce Oldřicha Haselmanna. Charakterizovala i současnou knihovnickou práci, stále těžící z mnohých Mahenových názorů a aktivit. Inspirativnost jeho odkazu vyzvedli i další účastníci konference, z níž v roce 2020 vyjde sborník.

O konferenci byla širší veřejnost informována v Literárních novinách a v brněnské Duze, v níž vyšlo ještě několik dalších mahenovských příspěvků. Informace o konferenci se dostala také k rozhlasovým posluchačům, a to zásluhou Aleny Blažejovské, která z ní připravila zhruba dvacetiminutové pásmo, vysílané v rámci pravidelného pořadu *Zelný rynek* na stanici Český rozhlas Brno 28. června 2019.

Po skončení mahenovské konference se v Moravské zemské knihovně uskutečnila vernisáž výstavy nazvané *Jiří Mahen knihovnický národní* (její autoři Monika Kratochvílová a Jaromír Kubíček se při volbě tohoto pojmenování zjevně inspirovali Mahenovou knížkou *Knihovna jako instituce národní*, vydanou v roce 1928). Součástí vernisáže byla prezentace publikace Jaromíra Kubíčka [Dějiny veřejných](#)

[lidových knihoven v českých zemích](#) [16]. Moravská zemská knihovna připomněla Mahenovo výročí rovněž v rámci projektu *Oči Brna*, promítnutím mahenovského televizního filmu *Archimédův bod* (1982) a mou přednáškou *Mahen a ti druzí*.

[17] _ [17]

Součástí mahenovského roku byla i výstava v Moravské zemské knihovně

Na podzim počet uvedených akcí rozšířilo Moravské zemské muzeum, jež připravilo prezentaci nazvanou *Mahen. Mahen? Mahen!* V sobotu 28. září pracovníci muzea provedli zájemce po mahenovských místech, na která upozorňovalo několik plakátů, a poté je pozvali na pořad s názvem *Myšlenky pro třetí tisíciletí*. Konal se v Dietrichsteinském paláci a z knihovníků v něm vystoupil Jaromír Kubíček, který hovořil o Mahenově meziválečné knihovnické činnosti ve spojitosti s dneškem.

Za završení akcí připomínajících osmdesáté výročí Mahenovy smrti lze považovat sérii pořadů, které připravila Společnost Jiřího Mahena v Mahenově památníku od 19. září do 12. prosince. Byly zaměřeny na vztah Jiřího Mahena a Františka Halase, na Mahenovu knihu *Husa na provázku* a jeho hru *Dezertér* z roku 1923, jakož i na jeho kontakty s vyškovským tiskařem Františkem Obzinou. Předposlední pořad byl věnován Vančurovým *Obrazům z dějin národa českého* (jak známo, Vančura a Mahen byli příbuzní) a nakonec pracovníci Knihovny Jiřího Mahena a členové Společnosti Jiřího Mahena publiku přečetli ukázky z několika Mahenových knih.

Poznámka redakce: Vaší pozornosti doporučujeme také konkrétně [21. číslo Milíře věnované mj. právě mahenovským akcím](#) [18].

Obrazový doprovod pochází z archivu Knihovny Jiřího Mahena v Brně.

URL zdroje: <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2019-rocnik-28-cislo-4/brnensky-rok-s-jirim-mahenem>

Odkazy

- [1] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2019-rocnik-28-cislo-4/brnensky-rok-s-jirim-mahenem>
- [2] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/autori/polacek-jiri>
- [3] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2019-rocnik-28-cislo-4>
- [4] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/rubriky/osobnosti>
- [5] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/mahen-jiri>
- [6] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/vyroci>
- [7] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/regiony/09-region-velka-morava>
- [8] <https://www.kjm.cz/spolecnost-jiriho-mahena>
- [9] <https://www.kjm.cz/mahenuv-pamatnik-obecne>
- [10] <https://www.kjm.cz/>
- [11] <https://www.mzk.cz/>
- [12] <https://www.muni.cz/>
- [13] <https://www.kjm.cz/milir>
- [14] <http://www.ndbrno.cz/cinohra/tiskova-zprava-janosik-revisited>
- [15] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/690/polacek1.jpg>
- [16] https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=003001322&local_base=CNB
- [17] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/690/polacek2.jpg>
- [18] https://www.kjm.cz/data/dokumenty/MILIR_MAHEN_21_2019.pdf